

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ

РІШЕННЯ

13 лютого 2019 р.

Київ

№ 105-р

Про розгляд справи
про державну допомогу

Антимонопольний комітет України, розглянувши справу № 500-26.15/18-18-ДД про державну допомогу та подання Департаменту моніторингу і контролю державної допомоги про попередні результати розгляду справи від 04.02.2019 № 500-26.15/18-18-ДД/52-ДД,

ВСТАНОВИВ:

1. ПОРЯДОК ПОВІДОМЛЕННЯ ПРО ПІДТРИМКУ

- (1) Листом від 07.05.2018 № 06.01-16/1568 (zareєстрований у Комітеті 10.05.2018 за № 227-ПДД) (далі – Повідомлення) Департаментом забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради (далі – Департамент Сумської МР) було подано повідомлення в порядку, передбаченому статтею 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» (далі – Закон).
- (2) Відповідно до пункту 11 розділу IV Порядку подання та оформлення повідомлень про нову державну допомогу та про внесення змін до умов чинної державної допомоги, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 04.03.2016 № 2-рп та zareєстрованого в Міністерстві юстиції України 04.04.2016 за № 501/28631 (із змінами, внесеними розпорядженням Антимонопольного комітету України від 13.09.2018 № 18-рп, zareєстрованим у Міністерстві юстиції України 27.11.2018 за № 1337/32789), Антимонопольним комітетом України було надіслано запит від 23.05.2018 № 500-29/05-6213 про надання додаткової інформації (далі – Запит).
- (3) Департаментом Сумської МР листом від 06.06.2018 № 06.01-18/3976 (zareєстрованим у Комітеті 11.06.2018 за № 5-01/6657) надіслано додаткову інформацію на Запит.
- (4) Рішенням Комітету від 07.08.2018 № 394-р визнано, що підтримка (фінансування), яку буде надавати Сумська міська рада відповідно до проекту рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» у частині встановлення ставки земельного податку та ставки орендної плати за користування земельними ділянками в межах Податкового кодексу України, не є державною допомогою відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

- (5) Розпорядженням державного уповноваженого від 13.08.2018 № 05/166-р розпочато розгляд справи № 500-26.15/18-18-ДД про державну допомогу для проведення поглибленого дослідження в частині надання пільг зі сплати земельного податку.
- (6) Листом від 15.08.2018 № 500-29/05-10505 надавача повідомлено про початок справи та запитано інформацію, необхідну для розгляду справи про державну допомогу.
- (7) Листом від 20.09.2018 № 06.01-18/6620 (zareestrovanim у Комітеті 25.09.2018 за № 5-05/71508) Департамент Сумської МР надав відповідь на зазначений лист.
- (8) Листом від 04.02.2019 № 500-26.15/05-1520 Комітет надіслав Департаменту Сумської МР подання від 04.02.2019 № 500-26.15/18-18-ДД/53-ДД про попередні результати розгляду справи.
- (9) Листом від 12.02.2019 № 06.01-18/1057 Департамент Сумської МР надав свої пропозиції на подання про попередні результати розгляду справи.

2. ВІДОМОСТІ ТА ІНФОРМАЦІЯ ВІД НАДАВАЧА ПІДТРИМКИ

2.1. Надавач підтримки

- (10) Сумська міська рада (майдан Незалежності, 2, м. Суми, 40030, ідентифікаційний код юридичної особи 23823253).

2.2. Отримувач підтримки

- (11) Фізичні та юридичні особи.

2.3. Мета (ціль) підтримки

- (12) Метою (ціллю) підтримки є сприяння окремим видам господарської діяльності.

2.4. Очікуваний результат

- (13) Підтримка отримувачів державної підтримки.
- (14) Розвиток малого та середнього підприємництва шляхом зниження податкового навантаження.

2.5. Форма підтримки

- (15) Пільги із сплати земельного податку.

2.6. Підстава для надання підтримки

- (16) Конституція України.
- (17) Податковий кодекс України (далі – Кодекс).
- (18) Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні».

- (19) Постанова Кабінету Міністрів України від 24.05.2017 № 483 «Про затвердження форм типових рішень про встановлення ставок та пільг із плати земельного податку та податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки».
- (20) Постанова Кабінету Міністрів України від 18.01.2006 № 30 «Про затвердження Порядку надання закладу фізичної культури і спорту статусу бази олімпійської, паралімпійської та дефлімпійської підготовки і переліку закладів, яким надано такий статус».
- (21) Рішення Сумської міської ради від 30.11.2016 № 1451-МР «Про цільову Програму підтримки малого і середнього підприємництва в місті Суми на 2017-2019 роки».
- (22) Проект рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» (далі – Проект рішення).

2.7. Тривалість підтримки

- (23) З 01.01.2019 по 31.12.2019.

2.8. Інформація щодо програми

- (24) Відповідно до інформації, наданої у Повідомленні, підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.
- (25) Відповідно до Проекту рішення пільги для фізичних та юридичних осіб, надані відповідно до пункту 284.1 статті 284 Кодексу, поширюються на:
- фізичних та юридичних осіб відповідно до статей 281 та 282 Кодексу – 100 відсотків;
  - земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, визначені статтею 283 Податкового кодексу України, – 100 відсотків;
  - органи державної влади та органи місцевого самоврядування, органи прокуратури, заклади, установи та організації, спеціалізовані санаторії України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, військові формування, утворені відповідно до законів України, Збройні Сили України та Державна прикордонна служба України, які утримуються за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів, – 100 відсотків;
  - підприємства та заклади комунальної форми власності, засновниками яких є Сумська міська рада та Сумська обласна рада, за відповідними основними видами діяльності – 100 відсотків:
    - пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення;
    - інший пасажирський наземний транспорт, н.в.і.у. (не введені в інші угруповання);
    - розподілення електроенергії;
    - забір, очищення та постачання води;
    - надання ландшафтних послуг;
    - надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у. (не введені в інші угруповання);
    - допоміжне обслуговування авіаційного транспорту;
    - діяльність із підтримки театральних і концертних заходів;
    - функціонування театральних і концертних залів;
    - театральна та концертна діяльність;
    - будівництво доріг та автострад;
    - інші види діяльності з прибирання;

регулювання чисельності безпритульних тварин шляхом їх вилову, біостерилізації, утримання їх у притулках;

- підприємства та фізичних осіб – підприємців малого та середнього бізнесу, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 50 мільйонам євро, визначеної за середньорічним курсом Національного банку України, виключно за земельні ділянки, право власності на які зареєстровано в порядку, встановленому законодавством, та відповідними основними видами діяльності – 50 відсотків:

виробництво м'яса та м'ясних продуктів;

перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків;

виробництво олії та тваринних жирів;

виробництво молочних продуктів;

виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів;

виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів;

виробництво цукру;

виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів;

виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів;

підготування та прядіння текстильних волокон;

ткацьке виробництво;

виробництво трикотажного полотна;

виробництво готових текстильних виробів, крім одягу;

виробництво килимів і килимових виробів;

виробництво одягу із шкіри;

виробництво робочого одягу;

виробництво іншого верхнього одягу;

виробництво іншого трикотажного та в'язаного одягу;

виробництво взуття;

виробництво фанери, дерев'яних плит і панелей, шпону;

виробництво щитового паркету;

виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів;

виробництво дерев'яної тари;

виробництво інших виробів із деревини, виготовлення виробів з корка, соломи та рослинних матеріалів для плетіння.

(26) Відповідно до статті 281 Кодексу пільги щодо сплати земельного податку для фізичних осіб:

1) Від сплати податку звільняються:

- інваліди першої і другої групи;

- фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;

- пенсіонери (за віком);

- ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2) Звільнення від сплати податку за земельні ділянки, передбачене для відповідної категорії фізичних осіб пунктом 281.1 цієї статті, поширюється на земельні ділянки за кожним видом використання у межах граничних норм:

- для ведення особистого селянського господарства - у розмірі не більш як 2 гектари;

- для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах - не більш як 0,25 гектара, в селищах - не більш як 0,15 гектара, в містах - не більш як 0,10 гектара;

- для індивідуального дачного будівництва - не більш як 0,10 гектара;
- для будівництва індивідуальних гаражів - не більш як 0,01 гектара;
- для ведення садівництва - не більш як 0,12 гектара.

3) Від сплати податку звільняються на період дії єдиного податку четвертої групи власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі за умови передачі земельних ділянок та земельних часток (паїв) в оренду платнику єдиного податку четвертої групи.

4) Якщо фізична особа, визначена у [пункті 281.1](#) цієї статті, має у власності декілька земельних ділянок одного виду використання, то така особа до 1 травня поточного року подає письмову заяву у довільній формі до контролюючого органу за місцем знаходження земельної ділянки про самостійне обрання/зміну земельної ділянки для застосування пільги.

(27) Відповідно до статті 282 Кодексу від сплати податку для юридичних осіб звільняються:

- санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів, реабілітаційні установи громадських організацій інвалідів;
- громадські організації інвалідів України, підприємства та організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів та спілками громадських організацій інвалідів і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці;
- бази олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України;
- дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;
- державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади та заклади оздоровлення і відпочинку, а також дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- державні та комунальні центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, центри фізичного здоров'я населення, центри з розвитку фізичної культури і спорту інвалідів, дитячо-юнацькі спортивні школи, а також центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацькі спортивні школи і спортивні споруди всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди.

(28) Статтею 283 Кодексу передбачено перелік земельних ділянок, які не підлягають оподаткуванню земельним податком:

- сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій, визначених відповідно до закону такими, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи (зон відчуження, безумовного (обов'язкового) відселення, гарантованого добровільного відселення і посиленого радіоекологічного контролю), і хімічно забруднених сільськогосподарських угідь, на які запроваджено обмеження щодо ведення сільського господарства;

- землі сільськогосподарських угідь, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння;

- земельні ділянки державних сортопробувальних станцій і сортодільниць, які використовуються для випробування сортів сільськогосподарських культур;

- землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування - землі під проїзною частиною, узбіччям, земляним полотном, декоративним озелененням, резервами, кюветами, мостами, штучними спорудами, тунелями, транспортними розв'язками, водопропускними спорудами, підпірними стінками, шумовими екранами, очисними спорудами і розташованими в межах смуг відведення іншими дорожніми спорудами та обладнанням, а також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг, а саме:

паралельні об'їзні дороги, поромні переправи, снігозахисні споруди і насадження, протилавинні та протисельові споруди, вловлюючі з'їзди, захисні насадження, шумові екрани, очисні споруди;

майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, склади, гаражі, резервуари для зберігання паливно-мастильних матеріалів, комплекси для зважування великогабаритного транспорту, виробничі бази, штучні та інші споруди, що перебувають у державній власності, власності державних підприємств або власності господарських товариств, у статутному капіталі яких 100 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі;

- земельні ділянки сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та фермерських (селянських) господарств, зайняті молодими садами, ягідниками та виноградниками до вступу їх у пору плодоношення, а також гібридними насадженнями, генофондовими колекціями та розсадниками багаторічних плодкових насаджень;

- земельні ділянки кладовищ, крематоріїв та колумбаріїв;

- земельні ділянки, на яких розташовані дипломатичні представництва, які відповідно до міжнародних договорів (угод), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, користуються приміщеннями та прилеглими до них земельними ділянками на безоплатній основі;

- земельні ділянки, надані для будівництва і обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення діяльності релігійних організацій України, статuti (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку.

(29) Згідно з інформацією, отриманою від надавача, заощаджені на податкових пільгах кошти спрямовуються на покриття операційних витрат суб'єктів господарювання.

3. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

3.1. Податкові пільги як об'єкт державної допомоги

(30) Відповідно до статті 140 Конституції України місцеве самоврядування є правом територіальної громади - жителів села чи добровільного об'єднання у сільську громаду жителів кількох сіл, селища та міста - самостійно вирішувати питання місцевого значення в межах Конституції і законів України. Місцеве самоврядування здійснюється територіальною громадою в порядку, встановленому законом, як безпосередньо, так і через органи місцевого самоврядування: сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи.

(31) Статтею 143 Конституції України встановлено, що територіальні громади села, селища, міста безпосередньо або через утворені ними органи місцевого

самоврядування управляють майном, що є в комунальній власності; затверджують програми соціально-економічного та культурного розвитку і контролюють їх виконання; затверджують бюджети відповідних адміністративно-територіальних одиниць і контролюють їх виконання; встановлюють місцеві податки і збори відповідно до закону; забезпечують проведення місцевих референдумів та реалізацію їх результатів; утворюють, реорганізують та ліквідовують комунальні підприємства, організації і установи, а також здійснюють контроль за їх діяльністю; вирішують інші питання місцевого значення, віднесені законом до їхньої компетенції.

- (32) Згідно зі статтею 144 Конституції України органи місцевого самоврядування в межах повноважень, визначених законом, приймають рішення, які є обов'язковими до виконання на відповідній території.
- (33) Статтею 1 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що територіальна громада - жителі, об'єднані постійним проживанням у межах села, селища, міста, що є самостійними адміністративно-територіальними одиницями, або добровільне об'єднання жителів кількох сіл, що мають єдиний адміністративний центр.
- (34) Відповідно до пункту 24 частини першої статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» виключною компетенцією сільських, селищних, міських рад є встановлення місцевих податків і зборів відповідно до Кодексу.
- (35) Статтею 63 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» визначено, що доходи місцевих бюджетів формуються за рахунок власних, визначених законом, джерел та закріплених у встановленому законом порядку загальнодержавних податків, зборів та інших обов'язкових платежів.
- (36) Відповідно до статті 8 Кодексу в Україні встановлюються загальнодержавні та місцеві податки та збори. До загальнодержавних належать податки та збори, що встановлені Кодексом і є обов'язковими до сплати на усій території України, крім випадків, передбачених Кодексом.
- (37) До місцевих належать податки та збори, що встановлені відповідно до переліку і в межах граничних розмірів ставок, визначених Кодексом, рішеннями сільських, селищних, міських рад та рад об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, у межах їх повноважень, і є обов'язковими до сплати на території відповідних територіальних громад.
- (38) Відповідно до підпункту 12.3.7 пункту 12.3 статті 12 Кодексу не дозволяється сільським, селищним, міським радам та радам об'єднаних територіальних громад, що створені згідно із законом та перспективним планом формування територій громад, встановлювати індивідуальні пільгові ставки місцевих податків та зборів для окремих юридичних осіб та фізичних осіб - підприємців і фізичних осіб або звільняти їх від сплати таких податків та зборів.
- (39) Згідно з пунктом 30.1 статті 30 Кодексу податкова пільга – передбачене податковим та митним законодавством звільнення платника податків від обов'язку щодо нарахування та сплати податку та збору, сплата ним податку та збору в меншому розмірі за наявності підстав, визначених пунктом 30.2 цієї статті.

- (40) Підпунктом 30.2 статті 30 Кодексу встановлено, що підставами для надання податкових пільг є особливості, що характеризують певну групу платників податків, вид їх діяльності, об'єкт оподаткування або характер та суспільне значення здійснюваних ними витрат.
- (41) Відповідно до пункту 284.1 статті 284 Кодексу, зокрема, органи місцевого самоврядування встановлюють ставки плати за землю та пільги щодо земельного податку, що сплачується на відповідній території.
- (42) Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.
- (43) Відповідно до частини першої статті 107 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЄС), якщо в Договорах не обумовлено інакше, допомога, яку в будь-якій формі надає держава-член або яку надано за рахунок державних ресурсів, що спотворює або загрожує спотворити конкуренцію, надаючи переваги певним суб'єктам господарювання або виробництву певних товарів, є несумісною з внутрішнім ринком тією мірою, якою вона впливає на торгівлю між державами-членами.
- (44) Відповідно до Повідомлення Європейської Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Повідомлення Європейської Комісії) щодо податкових заходів, встановлено наступне.
- (45) Згідно з пунктом 174 Повідомлення Європейської Комісії, податкові рішення надають вибірккові переваги для своїх адресатів, зокрема, коли:
- відповідне рішення про встановлення ставки податку неправильно застосовує національне податкове законодавство, і це призводить до зменшення суми податку;
  - рішення не доступне підприємствам, що мають аналогічну юридичну та фактичну ситуацію; або
  - орган надає більш «сприятливий» режим оподаткування порівняно з іншими платниками податків в аналогічному фактичному та юридичному становищі.
- (46) У розумінні статті 107 (1) ДФЄС перевагою вважається будь-яка економічна вигода, яка була б недоступною для суб'єкта господарювання за звичайних ринкових умов, тобто за відсутності втручання держави.
- (47) Отже, не всі заходи, які сприяють суб'єктам господарювання, вважатимуться заходом державної допомоги, а тільки ті, що вибірково надають переваги окремим суб'єктам господарювання або категоріям суб'єктів господарювання чи окремим галузям економіки.
- (48) Матеріальна вибіркковість заходу передбачає, що він поширюється лише на окремі суб'єкти господарювання (їх групи) або окремі галузі економіки певної держави-члена.
- (49) Заходи загального застосування, що не надають переваг лише окремим суб'єктам господарювання або окремим товарам, не підпадають під дію статті 107 (1) ДФЄС.

3.2. Державна допомога малому та середньому підприємству

- (50) Відповідно до статті 5 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» до органів, що забезпечують розвиток малого і середнього підприємництва, належать, зокрема, органи місцевого самоврядування.
- (51) Відповідно до статті 10 Закону України «Про розвиток та державну підтримку малого та середнього підприємництва в Україні» до повноважень Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування у сфері розвитку малого і середнього підприємництва належить створення умов для розвитку малого і середнього підприємництва, зокрема:
- 1) визначення пріоритетів та видів державної підтримки суб'єктів малого і середнього підприємництва з урахуванням загальнодержавних пріоритетів;
  - 2) участь у розробленні проектів регіональних та місцевих програм розвитку малого і середнього підприємництва, їх затвердження та забезпечення виконання з урахуванням загальнодержавних пріоритетів, національних і місцевих соціально-економічних, екологічних, культурних та інших особливостей, здійснення моніторингу виконання таких програм;
  - 3) сприяння формуванню інфраструктури підтримки малого і середнього підприємництва;
  - 4) сприяння діяльності громадських організацій, що представляють інтереси суб'єктів малого і середнього підприємництва.
- (52) Відповідно до пункту 27 статті 26 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад належить вирішення виключно на пленарних засіданнях, зокрема, питань щодо прийняття рішень щодо передачі коштів з відповідного місцевого бюджету.

3.3. Законодавство у сфері державної допомоги

- (53) Відповідно до пункту 1 частини першої статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання (далі – державна допомога) – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (54) Отже, державна підтримка є державною допомогою, якщо одночасно виконуються такі умови:
- підтримка надається суб'єкту господарювання;
  - державна підтримка здійснюється за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів;
  - підтримка створює переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності;
  - підтримка спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції.
- (55) Відповідно до статті 3 Закону дія цього Закону не поширюється на підтримку, зокрема, у сфері сільськогосподарського виробництва та рибальства.
- (56) Частиною другою статті 6 Закону встановлено, що Кабінет Міністрів України визначає, зокрема, критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та

малого підприємництва (далі – Критерії оцінки). Зазначені критерії затверджені постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57.

(57) Відповідно до підпункту 1 пункту 3 Критеріїв оцінки державна допомога для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва є допустимою у разі, якщо надається з метою забезпечення сприяння соціально-економічному розвитку регіонів, створення сприятливих умов для розвитку середнього та малого підприємництва, стимулювання їх інвестиційної та інноваційної активності, сприяння діяльності щодо реалізації вироблених ними товарів (робіт, послуг), забезпечення зайнятості населення.

(58) Відповідно до підпункту 2 пункту 3 Критеріїв оцінки державна допомога для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва є допустимою у разі, коли спрямована на відшкодування суб'єктам господарювання:

витрат на реалізацію інвестиційних проєктів (створення нового суб'єкта господарювання; розширення виробничих потужностей; диверсифікацію асортименту товарів (робіт та послуг); зміну виробничого процесу), що включають:

- права власності на результати інтелектуальної діяльності, а також інші аналогічні права, визнані об'єктом права власності, право користування майном та майновими правами, набуті в установленому законодавством порядку (далі — нематеріальні активи);

- основні засоби і оборотні активи, які мають матеріальну форму і не є коштами, цінними паперами, деривативами і нематеріальними активами (далі — матеріальні активи).

Матеріальні та нематеріальні активи повинні залишатися у власності суб'єкта господарювання — отримувача державної допомоги і перебувати на його балансі не менш як п'ять років (для середнього та малого підприємництва — трьох років);

витрат на створення нових робочих місць;

витрат на провадження основного виду діяльності суб'єкта господарювання (лише для середнього та малого підприємництва), що включають витрати, метою яких є скорочення поточних витрат підприємства, що не пов'язані з реалізацією інвестиційного проєкту (витрати на оплату праці, матеріали, послуги, які надаються за договором, оренду, адміністративні витрати тощо, крім амортизаційних відрахувань і вартості фінансування, якщо такі витрати зараховані до витрат під час надання державної допомоги);

витрат (лише для середнього та малого підприємництва) на надання консультаційних послуг, проведення підготовчих досліджень, участь у торгових ярмарках, а також витрат на проведення попереднього відбору і експертизи фінансовими посередниками або інвесторами з метою визначення новостворених суб'єктів малого підприємництва;

витрат на підтримку новостворених суб'єктів малого підприємництва;

витрат на оренду землі та будівель, строк оренди яких повинен становити не менше п'яти років з дня очікуваного завершення реалізації інвестиційного проєкту або не менше трьох років для середнього та малого підприємництва;

витрат, пов'язаних з придбанням орендованого майна, крім землі та будівель, у разі коли оренда здійснюється у формі фінансового лізингу і покладає на отримувача державної допомоги обов'язок щодо придбання майна після завершення строку фінансового лізингу;

витрат на заробітну плату у зв'язку із створенням отримувачем державної допомоги нових робочих місць.

- (59) Підпунктом 3 пункту 3 Критеріїв оцінки встановлено, що державна допомога для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва є допустимою у разі, коли забезпечується:
- створення нових робочих місць в результаті здійснення інвестиції та збереження їх отримувачем державної допомоги протягом не менше п'яти (для суб'єктів великого підприємництва) та трьох (для середнього та малого підприємництва) років з дня фактичного працевлаштування;
  - здійснення інвестицій, що призвело до збільшення штатних одиниць відповідного отримувача державної допомоги у порівнянні із середнім показником за останні 12 місяців (у разі ліквідації робочих місць протягом такого періоду їх кількість визначається виходячи із загальної кількості нових робочих місць);
  - заповнення вакансій протягом трьох років з моменту створення відповідного робочого місця.
- (60) Пунктом 4 Критеріїв оцінки встановлено, що до категорій отримувачів державної допомоги для підтримки середнього та малого підприємництва належать суб'єкти середнього та малого підприємництва, що провадять діяльність у будь-якій галузі.
- (61) Пунктом 5 Критеріїв оцінки встановлено, що критерії не застосовуються до суб'єктів господарювання, яких визнано банкрутами, стосовно яких порушено справу про банкрутство, які перебувають на стадії ліквідації, мають прострочену більш як шість місяців заборгованість перед державним (місцевим) бюджетом, Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування, що підтверджується відповідними органами державної влади, визнають свою неспроможність своєчасно виконати зобов'язання перед кредиторами через незадовільний стан фінансово-господарської діяльності.
- (62) Відповідно до пункту 6 Критеріїв оцінки державна допомога для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, крім новостворених суб'єктів малого підприємництва, надається в будь-якій формі.
- (63) Пунктом 7 Критеріїв оцінки встановлено, що у разі коли суб'єкт господарювання є отримувачем державної допомоги за різними програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги, з метою визначення сукупного розміру державної допомоги¹ на забезпечення розвитку регіонів та підтримку середнього та малого підприємництва урахується розмір всіх витрат, зазначених у пункті 3 Критеріїв, за всіма чинними програмами державної допомоги та індивідуальної державної допомоги.
- (64) Відповідно до пункту 8 Критеріїв оцінки максимальний розмір державної допомоги для забезпечення розвитку регіонів, у тому числі для підтримки інвестицій та створення нових робочих місць у результаті реалізації інвестиційного проекту, становить:
- для суб'єктів великого підприємництва – до 50 відсотків таких витрат;
  - для суб'єктів середнього підприємництва — до 60 відсотків таких витрат;
  - для суб'єктів малого підприємництва — до 70 відсотків таких витрат.
- Витрати за інвестиційним проектом на придбання нематеріальних активів суб'єктами великого підприємництва повинні становити не більш як 50 відсотків сукупного розміру витрат на реалізацію інвестиційного проекту за рахунок державної допомоги, а для суб'єктів середнього та малого підприємництва — до 100 відсотків.

¹ Розмір державної допомоги, у контексті зазначеної справи, визначається як дельта між розміром ставки земельного податку та податкової пільги, яка не перевищує максимально допустимий розмір державної допомоги, передбачений Критеріями оцінки. Наприклад: ставка податку – 3 відсотки, пільга становить 50 відсотків і надається суб'єкту середнього підприємництва. Розмір державної допомоги становить 1,5 відсотка (3%- пільга 50%=1,5%). У свою чергу розмір державної допомоги (1,5 відсотка) у грошовому вираженні не повинен перевищувати 60 відсотків обсягу витрат, на які буде спрямована така державна допомога.

- (65) Відповідно до пункту 10 Критеріїв оцінки визначення максимального розміру державної допомоги для забезпечення розвитку регіонів і підтримки середнього та малого підприємництва й витрат, що можуть бути відшкодовані суб'єктам господарювання, здійснюється з урахуванням податків та інших зборів.
- (66) Згідно зі статтею 264 Угоди про асоціацію Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу, а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.
- (67) Відповідно до Регламенту Комісії (ЄС) № 651/2014 від 17.06.2014 щодо оголошення деяких категорій допомоги сумісними з внутрішнім ринком під час застосування статей 107 і 108 Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – Регламент Комісії (ЄС) № 651/2014) допомога:
1. Для спорту та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури є допустимою, якщо надається у формі:
    - 1.1. Інвестиційної допомоги, включаючи допомогу на будівництво або оновлення спорту та багатофункціональну рекреаційну інфраструктуру.
      - 1.1.2. Прийнятними витратами є інвестиційні витрати на матеріальні (активи, що складаються із землі, будівель та обладнання, машин та обладнання) і нематеріальні (активи, які не мають фізичного або фінансового втілення – патенти, ліцензії, ноу-хау або інша інтелектуальна власність) активи.
    - 1.2. Операційної допомоги для спортивної інфраструктури.
      - 1.2.1. Прийнятними витратами є операційні витрати на надання послуг інфраструктурою, які включають витрати на персонал, матеріали, контрактні послуги, комунікації, електроенергію, обслуговування, орендну плату, адміністрацію тощо, але не включають амортизаційні відрахування та витрати на фінансування, що покриваються інвестиційною допомогою.
  2. У галузі культури та збереження спадщини може мати форму:
    - 2.1. Інвестиційна допомога, включаючи допомогу на будівництво та модернізацію культурної інфраструктури.
      - 2.1.1. Прийнятними витратами на інвестиційну допомогу є інвестиційні витрати з матеріальних та нематеріальних активів, у тому числі:
        - витрати на будівництво, модернізацію, придбання, збереження та вдосконалення інфраструктури, якщо для культурних цілей використовується щонайменше 80 % часу або пропускну здатності на рік;
        - витрати на придбання, включаючи лізинг, передачу володіння або фізичне переміщення культурної спадщини;
        - витрати на охорону, збереження і відновлення матеріальної та нематеріальної культурної спадщини, включаючи додаткові витрати на зберігання на відповідних умовах, спеціальні інструменти, матеріали та витрати на документацію, дослідження, цифровізацію та публікацію;
        - витрати на покращення доступності культурної спадщини для громадськості, включаючи витрати на оцифрування та інші нові технології, витрати на поліпшення доступності для людей з особливими потребами (зокрема, рампи та ліфти для людей з обмеженими фізичними можливостями, позначення Брайля та практичні експонати в музеях) та заохочення культурного розмаїття щодо презентацій, програм та відвідувачів;
        - витрати на культурні проекти та заходи, програми співпраці та обміну, а також гранти, включаючи витрати на процедури відбору, витрати на просування та витрати, безпосередньо пов'язані з проектом.

2.2. Операційна допомога.

2.2.1. Допустимими витратами на операційну допомогу є:

витрати, пов'язані з постійною або періодичною діяльністю культурно-освітньої установи чи об'єкта культурної спадщини, включаючи виставки, вистави й заходи та подібні культурні заходи, що відбуваються під час звичайної діяльності;

витрати на культурно-мистецьку освіту, а також сприяння зростанню розуміння важливості захисту та пропаганди різноманіття форм культурного самовираження через освітні програми та програми підвищення обізнаності громадськості, в тому числі з використанням нових технологій;

витрати на покращення доступу громадськості до закладів культури або об'єктів культурної спадщини та їх діяльності, включаючи витрати на оцифрування та використання нових технологій, а також витрати на поліпшення доступності для людей з інвалідністю;

експлуатаційні витрати, безпосередньо пов'язані з культурним проектом або діяльністю, такі, як оренда або оренда нерухомості та культурних об'єктів, транспортні витрати, матеріали та матеріали, безпосередньо пов'язані з культурним проектом або діяльністю, архітектурні споруди для виставок та постановок, позики, оренди та амортизація інструментів, програмного забезпечення та обладнання, витрати на право доступу до робіт авторського права та інші пов'язані із захистом права інтелектуальної власності, витрати на рекламу та витрати, понесені безпосередньо внаслідок проекту або діяльності; амортизаційні відрахування та витрати на фінансування є прийнятними, якщо вони не були оплачені інвестиційною допомогою;

витрати на персонал, що працює на об'єкті культурної спадщини або на об'єкті культурної спадщини, або на проект;

витрати на консультативні та допоміжні послуги, що надаються сторонніми консультантами та постачальниками послуг, понесені безпосередньо в результаті проекту.

3. Для інвестиційної допомоги розмір не повинен перевищувати різниці між прийнятними витратами та операційним прибутком інвестиції. Операційний прибуток буде відрахований із дозволених витрат заздалегідь, враховуючи обґрунтовані прогнози, або за допомогою зворотного механізму стягнень, тобто шляхом повернення надавачу допомоги суми допомоги, що перевищує різницю між дозволеними витратами та операційним прибутком від інвестицій.

4. Для надання операційної допомоги спортивній інфраструктурі розмір допомоги не повинен перевищувати операційні збитки за відповідний період. Це також має бути забезпечено заздалегідь, враховуючи обґрунтовані прогнози або за допомогою механізму зворотного стягнення, тобто шляхом повернення надавачу допомоги суми допомоги, що перевищує операційні збитки за відповідний період.

4. ВИЗНАЧЕННЯ НАЛЕЖНОСТІ ДО ДЕРЖАВНОЇ ДОПОМОГИ ЗАХОДУ З ПІДТРИМКИ

4.1. Надання підтримки суб'єкту господарювання

4.1.1. Податкова пільга фізичним особам відповідно до статті 281 Кодексу у розмірі 100 відсотків:

1) Від сплати податку звільняються:

- інваліди першої і другої групи;
- фізичні особи, які виховують трьох і більше дітей віком до 18 років;
- пенсіонери (за віком);

- ветерани війни та особи, на яких поширюється дія Закону України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту»;

- фізичні особи, визнані законом особами, які постраждали внаслідок Чорнобильської катастрофи.

2) Звільнення від сплати податку за земельні ділянки, передбачене для відповідної категорії фізичних осіб пунктом 281.1 цієї статті, поширюється на земельні ділянки за кожним видом використання у межах граничних норм:

- для ведення особистого селянського господарства - у розмірі не більш як 2 гектари;

- для будівництва та обслуговування житлового будинку, господарських будівель і споруд (присадибна ділянка): у селах - не більш як 0,25 гектара, в селищах - не більш як 0,15 гектара, в містах - не більш як 0,10 гектара;

- для індивідуального дачного будівництва - не більш як 0,10 гектара;

- для будівництва індивідуальних гаражів - не більш як 0,01 гектара;

- для ведення садівництва - не більш як 0,12 гектара.

3) Від сплати податку звільняються на період дії єдиного податку четвертої групи власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі за умови передачі земельних ділянок та земельних часток (паїв) в оренду платнику єдиного податку четвертої групи.

4) Якщо фізична особа, визначена у пункті 281.1 цієї статті, має у власності декілька земельних ділянок одного виду використання, то така особа до 1 травня поточного року подає письмову заяву у довільній формі до контролюючого органу за місцем знаходження земельної ділянки про самостійне обрання/зміну земельної ділянки для застосування пільги.

(68) Відповідно до статті 1 Закону державна підтримка вважається державною допомогою, якщо така підтримка, крім відповідності іншим умовам, надається суб'єктам господарювання.

(69) Отже, державна підтримка у формі надання пільг для фізичних осіб не є державною допомогою, оскільки надається не суб'єктам господарювання.

4.1.2. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, визначені статтею 283 Податкового кодексу України як земельні ділянки, на яких розташовані дипломатичні представництва, які відповідно до міжнародних договорів (угод), згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, користуються приміщеннями та прилеглими до них земельними ділянками на безоплатній основі.

(70) Відповідно до міжнародного та національного законодавства дипломатичні представництва не є суб'єктами господарювання, оскільки його завданнями є підтримка і розвиток офіційних стосунків держави, представництвом якої є, з країною перебування для захисту прав та інтересів своєї держави, її громадян і юридичних осіб.

(71) Отже, підтримка дипломатичних представництв у формі пільг зі сплати земельного податку не є державною допомогою.

4.1.3. Надання пільг органам державної влади та органам місцевого самоврядування, органам прокуратури й судовим органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, Збройним силам України та Державній прикордонній службі України, що повністю утримуються коштом державного або місцевого бюджетів.

(72) Надання пільг органам державної влади та органам місцевого самоврядування, органам прокуратури й судовим органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, Збройним силам України та Державній прикордонній службі України, що повністю утримуються коштом державного або місцевого бюджетів, **не є державною допомогою**, оскільки надаються юридичним особам – не суб'єктам господарювання, які здійснюють владні повноваження, а земельні ділянки, на які надаються пільги, використовуються не комерційно, також враховується неплатоспроможність, неприбутковість та відсутність бюджетного фінансування на сплату земельного податку цими організаціями.

4.1.4. Пільги зі сплати земельного податку у розмірі 50 відсотків для підприємств та фізичних осіб – підприємців малого та середнього бізнесу, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 50 мільйонам євро, визначеної за середньорічним курсом Національного банку України, виключно за земельні ділянки, право власності на які зареєстровано в порядку, встановленому законодавством, та відповідними основними видами діяльності:

виробництво м'яса та м'ясних продуктів;

перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків;

виробництво олії та тваринних жирів;

виробництво молочних продуктів;

виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів;

виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів;

виробництво цукру;

виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів.

(73) Відповідно до статті 3 Закону сільськогосподарське виробництво виключене з-під дії цього Закону, тому **дія Закону не поширюється** на державну підтримку у формі пільг зі сплати земельного податку суб'єктам малого та середнього підприємництва, основним видом діяльності яких є виробництво м'яса та м'ясних продуктів; перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво молочних продуктів; виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів; виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів; виробництво цукру; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів, якщо таке виробництво здійснюється сільськогосподарськими товаровиробниками.

4.1.5. Пільга, яка буде надаватися дошкільним, загальноосвітнім навчальним закладам та закладам освіти

(74) Статтею 264 Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони (далі – Угода), Сторони домовились, що вони застосовуватимуть положення Угоди з використанням як джерела тлумачення критеріїв, що впливають із застосування статей 106, 107 та 93 Договору про функціонування Європейського Союзу, зокрема відповідну судову практику Суду Європейського Союзу (далі – Суд ЄС), а також відповідне вторинне законодавство, рамкові положення, керівні принципи та інші чинні адміністративні акти Союзу.

(75) Відповідно до пункту 2.1 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу (далі – ДФЕС) Суд ЄС неодноразово зазначав, що суб'єктами господарювання є особи, які

здійснюють економічну діяльність, незалежно від їхнього юридичного статусу та джерел фінансування. Отже, віднесення певної особи до кола суб'єктів господарювання повністю залежить від характеру її діяльності.

- (76) Пояснюючи різницю між економічною та неекономічною діяльністю, Суд справедливості неодноразово постановляв, що будь-яка діяльність, яка передбачає пропонування товарів і послуг на ринку, вважається економічною діяльністю.
- (77) Відповідно до пункту 2.5 Повідомлення Комісії щодо поняття державної допомоги згідно зі статтею 107 (1) ДФЕС надання загальної освіти в рамках національної освітньої системи за рахунок коштів і під наглядом держави може вважатися неекономічною діяльністю. Суд справедливості постановив, що держава «шляхом створення та забезпечення функціонування такої системи загальної освіти, яка фінансується повністю або переважно за рахунок державних коштів, а не коштів учнів або їхніх батьків, [...] не має наміру здійснювати діяльність заради отримання прибутку, а виконує своє завдання перед населенням у соціальній, культурній та освітній сферах».
- (78) На неекономічний характер загальної освіти, у принципі, не впливає той факт, що учні або їхні батьки іноді мусять сплачувати кошти за навчання або вступ, які спрямовуються на покриття операційних витрат системи. Такі фінансові внески, як правило, покривають лише частку реальних витрат, пов'язаних із наданням послуги, а тому не вважаються платою за надання послуги. Отже, вони не впливають на неекономічний характер загальної освіти, яка фінансується переважно за рахунок коштів держави. Зазначені принципи поширюються на такі послуги у сфері загальної освіти, як професійно-технічне навчання, приватні та державні початкові школи та дитсадки, допоміжна педагогічна діяльність в університетах та освітні послуги в університетах.
- (79) Такі послуги загальної освіти необхідно відрізнити від послуг, переважно фінансованих за рахунок коштів батьків або учнів чи комерційних прибутків. Наприклад, до такої категорії можна віднести вищу освіту, яка повністю фінансується за рахунок коштів студентів. У деяких державах-членах державні установи також можуть пропонувати освітні послуги, які завдяки своїй природі, фінансовій структурі та наявності конкурентів серед приватних організацій можуть вважатися економічними.
- (80) Отже, діяльність дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладів та закладів освіти, що не має на меті отримання прибутку, а здійснюється з метою виконання завдання перед населенням, не містить економічного характеру. Відповідно фінансування такої діяльності за рахунок ресурсів держави або місцевих ресурсів **не є державною допомогою**.

4.1.6. Пільга, яка буде надаватися суб'єктам природної монополії

- (81) Згідно з частиною першою статті 1 Закону України «Про природні монополії» природна монополія – стан товарного ринку, при якому задоволення попиту на цьому ринку є більш ефективним за умови відсутності конкуренції внаслідок технологічних особливостей виробництва (у зв'язку з істотним зменшенням витрат виробництва на одиницю товару в міру збільшення обсягів виробництва), а товари (послуги), що виробляються суб'єктами природних монополій, не можуть бути замінені у споживанні іншими товарами (послугами), у зв'язку з чим попит на цьому товарному ринку менше залежить від зміни цін на ці товари (послуги), ніж попит на інші товари (послуги).

- (82) У той час як українське законодавство містить чітко визначене поняття «природна монополія», у первинному та вторинному законодавстві Європейського Союзу воно відсутнє. Натомість існує інше зіставне положення, що стосується законної монополії.
- (83) Поняття законної монополії означає наявність спеціальних та виключних прав, які держава може надати підприємствам (як правило державним) з метою забезпечення виконання публічних обов'язків. Так, відповідно до статті 106 (1) Договору про функціонування Європейського Союзу, держава може зобов'язати певного суб'єкта господарювання бути оператором, що надає послуги загального економічного інтересу (далі – ПЗЕІ). У такому випадку суб'єкти господарювання, що надають ПЗЕІ або ті, що мають характер прибуткової монополії, підпадають під дію правил конкуренції настільки, наскільки це не перешкоджає виконанню дорученого їм спеціального завдання.
- (84) Законна монополія існує тоді, коли надання такої послуги на законодавчому рівні або регулюючими заходами покладено на ексклюзивного надавача, з явною заборонаю будь-яким іншим підприємствам надавати таку послугу (навіть не задовольняти можливий попит з боку певних груп покупців). Проте сам факт надання публічних послуг конкретним підприємством не означає, що таке підприємство користується законною монополією.
- (85) За загальним правилом, надання послуг законною монополією виключає будь-яке спотворення конкуренції, однак є умови, що мають бути кумулятивно виконані. Ці умови встановлені пунктом 188 Повідомлення, а саме:
- послуга має бути предметом законної монополії;
  - законна монополія не лише виключає можливість конкуренції на ринку, а й передбачає існування ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не конкурує з іншими послугами;
  - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидіювання має бути виключена. Для цього необхідно вести окремі розрахунки, належним чином розподіляти доходи і витрати та запобігати використанню державного фінансування некомерційної діяльності для перехресного субсидіювання комерційної діяльності.
- (86) Обов'язок запобігання фінансуванню комерційної діяльності унаслідок перехресного субсидіювання регламентовано міжнародними зобов'язаннями, що виникли. Так, відповідно до статті 263 (4) цього документа, Сторони протягом п'яти років із дати набрання чинності Угодою мають забезпечити, щоб фінансова та організаційна структура будь-якого підприємства, яке користується спеціальним чи виключним правом, наданим Україною або державою-членом Європейського Союзу, або є вповноваженим на надання ПЗЕІ, і яке отримує компенсацію за надання публічних послуг у будь-якій формі щодо такої послуги, була коректно відображена в окремих бухгалтерських рахунках таким чином, щоб чітко відстежувалось таке:
- витрати та доходи, пов'язані з усіма товарами або послугами, щодо яких підприємству надано спеціальне або виключне право, або усіма послугами, які мають загальний економічний інтерес та які підприємство вповноважене надавати, і, з іншої сторони, витрати та доходи, пов'язані з кожним іншим окремим товаром або послугою, щодо яких підприємство здійснює діяльність;
  - повна інформація щодо методів, відповідно до яких витрати та доходи призначаються або розподіляються за різними видами діяльності. Ці методи мають базуватися на принципах бухгалтерського обліку - обумовленості, об'єктивності, прозорості та

послідовності відповідно до міжнародно визнаних методологій бухгалтерського обліку, зокрема калькуляції витрат за видом діяльності, та мають базуватися на даних аудиту.

- (87) Отже, враховуючи те, що суб'єкт природної монополії може здійснювати й іншу комерційну діяльність, не пов'язану з виконанням функції публічних послуг, мають бути окремі бухгалтерські рахунки для запобігання перехресному субсидюванню.
- (88) З урахуванням викладеного зазначаємо, що фінансова підтримка, пов'язана з відшкодуванням витрат за послуги, які надаються суб'єктом природної монополії, виключає будь-яке спотворення конкуренції за умови дотримання таких умов:
- послуга має бути предметом природної монополії;
  - природна монополія повинна не лише виключати можливість конкуренції на ринку, а й передбачати наявність ексклюзивного надавача відповідної послуги на такому ринку;
  - відповідна послуга не повинна конкурувати з іншими послугами;
  - якщо надавач відповідної послуги здійснює діяльність на іншому ринку (за географічним розташуванням чи продукцією), відкритому для конкуренції, можливість здійснення перехресного субсидювання має бути виключена.
- (89) Отже, у разі відсутності можливого впливу на конкуренцію відповідного заходу державної підтримки, такий захід за визначенням **не є державною допомогою** суб'єктам господарювання відповідно до Закону.

4.1.7. Відповідно до статті 282 Кодексу від сплати податку звільняються:

- *санаторно-курортні та оздоровчі заклади громадських організацій інвалідів, реабілітаційні установи громадських організацій інвалідів;*
- *громадські організації інвалідів України, підприємства та організації, які засновані громадськими організаціями інвалідів та спілками громадських організацій інвалідів і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці;*
- *бази олімпійської та паролімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України;*
- *дошкільні та загальноосвітні навчальні заклади незалежно від форми власності і джерел фінансування, заклади культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;*
- *державні та комунальні дитячі санаторно-курортні заклади та заклади оздоровлення і відпочинку, а також дитячі санаторно-курортні та оздоровчі заклади України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій;*
- *державні та комунальні центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, центри фізичного здоров'я населення, центри з розвитку фізичної культури і спорту інвалідів, дитячо-юнацькі спортивні школи, а також центри олімпійської підготовки, школи вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацькі спортивні школи і спортивні споруди всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру*

неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди.

(90) Зазначеним юридичним особам не заборонено здійснювати підприємницьку діяльність у визначеному законом порядку, тобто реалізовувати товари (роботи, послуги), і таким чином брати участь у господарському обороті на ринку. Отже, такі юридичні особи є суб'єктами господарювання.

4.1.8. Земельні ділянки, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, визначені статтею 283 Податкового кодексу України:

- сільськогосподарські угіддя зон радіоактивно забруднених територій, визначених відповідно до закону такими, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи (зон відчуження, безумовного (обов'язкового) відселення, гарантованого добровільного відселення і посиленого радіоекологічного контролю), і хімічно забруднених сільськогосподарських угідь, на які запроваджено обмеження щодо ведення сільського господарства;

- землі сільськогосподарських угідь, що перебувають у тимчасовій консервації або у стадії сільськогосподарського освоєння;

- земельні ділянки державних сортовипробувальних станцій і сортодільниць, які використовуються для випробування сортів сільськогосподарських культур;

- землі дорожнього господарства автомобільних доріг загального користування - землі під проїзною частиною, узбіччям, земляним полотном, декоративним озелененням, резервами, кюветами, мостами, штучними спорудами, тунелями, транспортними розв'язками, водопропускними спорудами, підпірними стінками, шумовими екранами, очисними спорудами і розташованими в межах смуг відведення іншими дорожніми спорудами та обладнанням, а також землі, що знаходяться за межами смуг відведення, якщо на них розміщені споруди, що забезпечують функціонування автомобільних доріг, а саме:

паралельні об'їзні дороги, поромні переправи, снігозахисні споруди і насадження, протилавинні та протисельові споруди, вловлюючі з'їзди, захисні насадження, шумові екрани, очисні споруди;

майданчики для стоянки транспорту і відпочинку, склади, гаражі, резервуари для зберігання паливно-мастильних матеріалів, комплекси для зважування великогабаритного транспорту, виробничі бази, штучні та інші споруди, що перебувають у державній власності, власності державних підприємств або власності господарських товариств, у статутному капіталі яких 100 відсотків акцій (часток, паїв) належить державі;

- земельні ділянки сільськогосподарських підприємств усіх форм власності та фермерських (селянських) господарств, зайняті молодими садами, ягідниками та виноградниками до вступу їх у пору плодоношення, а також гібридними насадженнями, генофондовими колекціями та розсадниками багаторічних плодкових насаджень;

- земельні ділянки кладовищ, крематоріїв та колумбарії;

- земельні ділянки, надані для будівництва і обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення діяльності релігійних організацій України, статуту (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку.

(91) Власники чи землекористувачі земельних ділянок, зазначених у пункті 4.1.8 цього рішення, мають право здійснювати будь-яку підприємницьку діяльність, не заборонену законодавством, тобто реалізовувати товари (роботи, послуги), і таким чином брати участь у господарському обороті на ринку. Отже, такі юридичні особи є суб'єктами господарювання.

4.1.9. Надання пільг закладам, установам та організаціям, спеціалізованим санаторіям України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, які утримуються за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів.

(92) Зазначеним юридичним особам не заборонено здійснювати підприємницьку діяльність у визначеному законом порядку, тобто реалізовувати товари (роботи, послуги), і таким чином брати участь у господарському обороті на ринку. Отже, такі юридичні особи є суб'єктами господарювання.

4.1.10. Пільги зі сплати земельного податку у розмірі 100 відсотків для підприємств та закладів комунальної форми власності, засновниками яких є Сумська міська рада та Сумська обласна рада, за відповідними основними видами діяльності:

- пасажирський наземний транспорт міського та приміського сполучення;*
- інший пасажирський наземний транспорт, н.в.і.у. (не введені в інші угруповання);*
- розподілення електроенергії;*
- забір, очищення та постачання води;*
- надання ландшафтних послуг;*
- надання інших допоміжних комерційних послуг, н.в.і.у. (не введені в інші угруповання);*
- допоміжне обслуговування авіаційного транспорту;*
- діяльність із підтримки театральних і концертних заходів;*
- функціонування театральних і концертних залів;*
- театральна та концертна діяльність;*
- будівництво доріг і автострад;*
- інші види діяльності з прибирання;*
- регулювання чисельності безпритульних тварин шляхом їх вилову, біостерилізації, утримання їх у притулках.*

(93) Відповідно до інформації, отриманої від надавача:

- створені органом місцевого самоврядування – Сумською міською радою комунальні підприємства мають стратегічне значення для функціонування та розвитку міста;
- комунальні підприємства міста Суми здійснюють діяльність для забезпечення нагальних потреб населення та створення відповідних умов для безперебійної життєдіяльності, виконують соціальні замовлення, а саме: з центрального водопостачання та водовідведення, забезпечення належного зовнішнього освітлення вулиць, перевезення пасажирів наземним та повітряним транспортом, будівництво та обслуговування доріг загального користування, культурного розвитку населення, забезпечення благоустрою парків, скверів, пам'яток архітектури, зон відпочинку тощо;
- у зв'язку з недостатністю обігових коштів, унаслідок збиткової діяльності комунальних підприємств, Сумською міською радою відповідно до вимог чинного законодавства прийнято рішення встановити пільги зі сплати земельного податку на 2019 рік підприємствам та закладам комунальної форми власності, засновниками яких є Сумська міська рада та Сумська обласна рада, за основними видами їх економічної діяльності, зазначеної у рішенні.

(94) Зазначеним юридичним особам не заборонено здійснювати підприємницьку діяльність у визначеному законом порядку, тобто реалізовувати товари (роботи, послуги), і таким чином брати участь у господарському обороті на ринку. Отже, такі юридичні особи є суб'єктами господарювання.

4.1.11. Пільги зі сплати земельного податку в розмірі 50 відсотків для підприємств та фізичних осіб – підприємців малого та середнього бізнесу, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної 50 мільйонам євро, визначеної за середньорічним курсом Національного банку України, виключно за земельні ділянки, право власності на які зареєстровано в порядку, встановленому законодавством, та відповідними основними видами діяльності:

**виробництво м'яса та м'ясних продуктів;
перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків;
виробництво олії та тваринних жирів;
виробництво молочних продуктів;
виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів;
виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів;
виробництво цукру;
виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів;
виробництво дитячого харчування та дієтичних харчових продуктів;
підготування та прядіння текстильних волокон;
ткацьке виробництво;
виробництво трикотажного полотна;
виробництво готових текстильних виробів, крім одягу;
виробництво килимів і килимових виробів;
виробництво одягу із шкіри;
виробництво робочого одягу;
виробництво іншого верхнього одягу;
виробництво іншого трикотажного та в'язаного одягу;
виробництво взуття;
виробництво фанери, дерев'яних плит і панелей, шпону;
виробництво щитового паркету;
виробництво інших дерев'яних будівельних конструкцій і столярних виробів;
виробництво дерев'яної тари;
виробництво інших виробів із деревини, виготовлення виробів із корка, соломи та рослинних матеріалів для плетіння.**

(95) Відповідно до інформації, доданої до Повідомлення, надання пільг зі сплати земельного податку відповідно до Кодексу деяким категоріям переробних підприємств, підприємств з відпуску товарів народного споживання (суб'єктам малого та середнього бізнесу) передбачено Програмою підтримки малого і середнього підприємництва в місті Суми на 2017-2019 роки, затвердженою рішенням Сумської міської ради від 30.11.2016 № 1451-МР.

(96) Зазначені юридичні особи здійснюють підприємницьку діяльність у визначеному законом порядку, тобто реалізують товари (роботи, послуги), і таким чином беруть участь у господарському обороті на ринку. Отже, такі юридичні особи є суб'єктами господарювання.

4.2. Надання підтримки за рахунок державних ресурсів

(97) Відповідно до статті 4 Закону державна допомога полягає, зокрема, у втратах доходів відповідних бюджетів.

(98) Згідно з інформацією, наданою в Повідомленні, підтримка суб'єктів господарювання, зазначених у пунктах 4.1.7 – 4.1.11 цього рішення, полягає у втратах доходів

місцевого бюджету, тобто підтримка надається за рахунок місцевих ресурсів у розумінні Закону.

4.3. Створення переваг для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності

(99) Повідомлена підтримка спрямована на фінансування окремих категорій суб'єктів господарювання, зазначених у пунктах 4.1.7 – 4.1.11 цього рішення, певного виду господарської діяльності, форми власності, за джерелами фінансування, розміром доходу тощо, тобто є вибірковість.

(100) Зазначена підтримка призводить до заощаджень суб'єктами господарювання коштів, які вони не змогли б заощадити за звичайних ринкових умов, тобто без втручання держави, отже, суб'єкти господарювання, зазначених у пунктах 4.1.7 – 4.1.11 цього рішення, отримують переваги, недоступні у звичайних ринкових умовах. Отже, підтримка спрямована на створення переваг окремим групам суб'єктів господарювання, які провадять окремі види господарської діяльності.

4.4. Спотворення або загроза спотворення економічної конкуренції

(101) Як зазначено вище, суб'єкти господарювання, зазначені в пунктах 4.1.7 – 4.1.11 цього рішення, отримують переваги в результаті отримання повідомленої фінансової підтримки, які відповідно покращують конкурентну позицію цих суб'єктів господарювання порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність і які не отримують такої фінансової підтримки.

(102) Отже, повідомлена підтримка може спотворювати або загрожувати спотворенням економічної конкуренції.

4.5. Віднесення повідомленої фінансової підтримки до державної допомоги

(103) Враховуючи викладене, повідомлена підтримка суб'єктам господарювання, зазначеним у пунктах 4.1.7 – 4.1.11 цього рішення, за рахунок місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для провадження окремих видів господарської діяльності, є **державною допомогою** у розумінні Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

4. ВИСНОВКИ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ РОЗГЛЯДУ СПРАВИ

(104) З огляду на викладене, захід із надання підтримки за рахунок місцевих ресурсів у вигляді пільг зі сплати земельного податку, передбачений Проектом рішення, **не є державною допомогою** відповідно до Закону, а саме для:

- фізичних осіб, передбачених статтею 281 Кодексу;
- дипломатичних представництва відповідно до статті 283 Кодексу;
- органів державної влади та органів місцевого самоврядування, органів прокуратури й судових органів, військових формувань, утворених відповідно до законів України, Збройних сил України та Державної прикордонної служби України, що повністю утримуються коштом державного або місцевого бюджетів;
- суб'єктів малого та середнього підприємництва, основним видом діяльності яких є виробництво м'яса та м'ясних продуктів; перероблення та консервування риби, ракоподібних і моллюсків; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво

молочних продуктів; виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів; виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів; виробництво цукру; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів, якщо таке виробництво здійснюється сільськогосподарськими товаровиробниками;

- дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладів та закладів освіти, за умов, викладених у цьому рішенні;
- суб'єктів природної монополії, за умов, викладених у цьому рішенні.

(105) Разом з тим захід надання підтримки за рахунок місцевих ресурсів у вигляді пільг зі сплати земельного податку, передбачений Проектом рішення, суб'єктам господарювання (тобто юридичним особам, які здійснюють підприємницьку діяльність та беруть участь у господарському обороті на ринку) є **державною допомогою**, а саме для:

- санаторно-курортних та оздоровчих закладів громадських організацій інвалідів, реабілітаційних установ громадських організацій інвалідів;
- громадських організацій інвалідів України, підприємств та організацій, які засновані громадськими організаціями інвалідів та спілками громадських організацій інвалідів і є їх повною власністю, де протягом попереднього календарного місяця кількість інвалідів, які мають там основне місце роботи, становить не менш як 50 відсотків середньооблікової чисельності штатних працівників облікового складу за умови, що фонд оплати праці таких інвалідів становить протягом звітного періоду не менш як 25 відсотків суми загальних витрат на оплату праці;
- баз олімпійської та паралімпійської підготовки, перелік яких затверджується Кабінетом Міністрів України;
- дошкільних та загальноосвітніх навчальних закладів незалежно від форми власності і джерел фінансування, закладів культури, науки (крім національних та державних дендрологічних парків), освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, фізичної культури та спорту, які повністю утримуються за рахунок коштів державного або місцевих бюджетів;
- державних та комунальних дитячих санаторно-курортних закладів та закладів оздоровлення і відпочинку, а також дитячих санаторно-курортних та оздоровчих закладів України, які знаходяться на балансі підприємств, установ та організацій, які є неприбутковими і внесені контролюючим органом до Реєстру неприбуткових установ та організацій;
- державних та комунальних центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, центрів фізичного здоров'я населення, центрів із розвитку фізичної культури і спорту інвалідів, дитячо-юнацьких спортивних шкіл, а також центрів олімпійської підготовки, шкіл вищої спортивної майстерності, дитячо-юнацьких спортивних шкіл і спортивних споруд всеукраїнських фізкультурно-спортивних товариств, їх місцевих осередків та відокремлених підрозділів, що є неприбутковими та включені до Реєстру неприбуткових установ та організацій, за земельні ділянки, на яких розміщені їх спортивні споруди;
- власникам та землекористувачам земельних ділянок, які не підлягають оподаткуванню земельним податком, відповідно до статті 283 Кодексу;
- закладів, установ та організацій, спеціалізованих санаторіїв України для реабілітації, лікування та оздоровлення хворих, які утримуються за рахунок коштів державного або місцевого бюджетів;
- підприємств та закладів комунальної форми власності, засновниками яких є Сумська міська рада та Сумська обласна рада, за відповідними основними видами діяльності;
- підприємств та фізичних осіб – підприємців малого та середнього бізнесу, в яких середня кількість працівників за звітний період (календарний рік) не перевищує 250 осіб та річний дохід від будь-якої діяльності не перевищує суми, еквівалентної

50 мільйонам євро, визначеної за середньорічним курсом Національного банку України, виключно за земельні ділянки, право власності на які зареєстровано в порядку, встановленому законодавством, та відповідними основними видами діяльності.

- (106) Відповідно до статті 1 Закону державна допомога суб'єктам господарювання – підтримка у будь-якій формі суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, що спотворює або загрожує спотворенням економічної конкуренції, створюючи переваги для виробництва окремих видів товарів чи провадження окремих видів господарської діяльності.
- (107) Метою програми державної допомоги є сприяння окремим видам господарської діяльності, що відповідає частині першій статті 6 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».
- (108) Проектом рішення про надання фінансової підтримки за рахунок коштів міського бюджету не встановлено переліку допустимих витрат, на які спрямовуватиметься державна допомога, що не відповідає положенням підпунктів 2 і 3 пункту 3 Критеріїв оцінки та підпунктів 1.1.2 і 1.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури), 2.1.1 і 2.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері культури, збереження спадщини) пункту 67 цього рішення. Разом з тим, відповідно до отриманої від надавача інформації, заощаджені на податкових пільгах кошти спрямовуються на покриття операційних витрат суб'єктів господарювання.
- (109) Проект рішення не містить положень щодо визначення сукупного розміру державної допомоги, у разі якщо суб'єкт господарювання (підприємство) є отримувачем державної допомоги за різними програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги, як це передбачено пунктом 7 Критеріїв оцінки.
- (110) Проектом рішення не визначено категорію осіб, які не можуть бути отримувачами державної допомоги відповідно до пункту 5 Критеріїв оцінки.
- (111) Проектом рішення не встановлено максимального розміру державної допомоги, передбаченого пунктом 8 Критеріїв оцінки та пунктом 68 цього рішення.
- (112) Разом з тим, Проектом рішення передбачено, що пільга зі сплати земельного податку в розмірі 50 відсотків надається суб'єктам малого та середнього підприємництва відповідного виду діяльності, зазначеного у Проекті рішення, та у розмірі 100 відсотків іншим суб'єктам господарювання, зазначеним у Проекті рішення.
- (113) Враховуючи викладене, державна допомога, що надається Департаментом Сумської МР на підставі Проекту рішення у формі пільги зі сплати земельного податку, є допустимою державною допомогою, за умови внесення надавачем державної допомоги таких змін до умов її надання, тобто Проект рішення повинен містити таке:
- 1) перелік витрат, на які буде спрямовуватися державна допомога, відповідно до підпунктів 2 і 3 пункту 3 Критеріїв оцінки (крім суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту, культури, збереження спадщини та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури);
  - 2) розмір державної допомоги на витрати, зазначені в підпункті 1 пункту 2 резолютивної частини цього рішення, не повинен перевищувати:
    - для суб'єктів великого підприємництва – 50 відсотків витрат відповідно до підпункту 2 пункту 3 Критеріїв оцінки;

- для суб'єктів середнього підприємництва — до 60 відсотків таких витрат;
  - для суб'єктів малого підприємництва — до 70 відсотків таких витрат.
- 3) перелік витрат, на які буде спрямовуватися державна допомога, відповідно до підпунктів 1.1.2 і 1.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури), 2.1.1 і 2.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері культури, збереження спадщини) пункту 67 цього рішення;
- 4) розмір державної допомоги для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту, культури, збереження спадщини та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури:
- на операційну діяльність не повинен перевищувати розміру операційних збитків суб'єкта господарювання за попередній звітний період (рік, квартал, півріччя, 9 місяців);
  - на інвестиційну діяльність дорівнює різниці між вартістю інвестиційного проекту та операційного прибутку за попередній звітний рік;
  - отримувач повинен відшкодувати отриману державну допомогу на операційну та/або інвестиційну діяльність надавачу в разі отримання операційного прибутку за попередній звітний період з урахуванням вимог чинного законодавства;
- 5) пільга зі сплати земельного податку не може надаватися суб'єктам господарювання, яких визнано банкрутами, стосовно яких порушено справу про банкрутство, які перебувають на стадії ліквідації, мають прострочену більш як шість місяців заборгованість перед державним (місцевим) бюджетом, Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування, що підтверджується відповідними органами державної влади, визнають свою неспроможність своєчасно виконати зобов'язання перед кредиторами через незадовільний стан фінансово-господарської діяльності;
- б) умови надання державної допомоги необхідно доповнити положенням щодо визначення сукупного розміру державної допомоги на покриття відповідних витрат, якщо суб'єкт господарювання є отримувачем державної допомоги за різними програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги з урахуванням пункту 7 Критеріїв оцінки.

- (114) Перелік витрат, зазначений у підпунктах 1 та 3 пункту 97 цього рішення, є вичерпним. Надавач державної допомоги на свій розсуд обирає із зазначеного переліку витрати, які будуть включені в програму державної допомоги.
- (115) Разом з тим варто зазначити, що встановлення пільг зі сплати земельного податку органами місцевого самоврядування здійснюється згідно з нормами чинного Податкового кодексу України, який було прийнято Верховною Радою України 02.12.2010.
- (116) Відповідно до Прикінцевих та перехідних положень Закону всі надавачі державної допомоги протягом одного року з дня набрання чинності цим Законом зобов'язані подати Уповноваженому органу повідомлення про програми підтримки суб'єктів господарювання за рахунок ресурсів держави чи місцевих ресурсів, які існували на день набрання чинності Законом. Чинна державна допомога, що існувала на день набрання чинності цим Законом, яка відповідно до рішення Уповноваженого органу визнана недопустимою для конкуренції, має бути приведена у відповідність із цим Законом у строк, визначений Уповноваженим органом, але не більш як протягом п'яти років із дня набрання чинності цим Законом.
- (117) Відтак, встановлення органами місцевого самоврядування пільг зі сплати земельного податку є чинною програмою підтримки суб'єктів господарювання за рахунок

місцевих ресурсів, яка існувала на день набрання чинності Законом, а отже, у разі приведення норм Податкового кодексу України у відповідність із вимогами Закону та положеннями *acquis* ЄС, рішення органів місцевого самоврядування щодо встановлення ставок та пільг із сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, мають бути приведені у відповідність із Кодексом.

- (118) Разом з тим відповідно до частини третьої статті 16 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» надавачі державної допомоги зобов'язані щороку, до 1 квітня наступного року, подавати Уповноваженому органу у визначеному ним порядку інформацію про чинну державну допомогу, її мету, форми, джерела, отримувачів та їхні частки у загальному обсязі наданої протягом минулого фінансового року державної допомоги у межах відповідної програми або інформацію про те, що протягом звітного року державна допомога не надавалася.
- (119) Разом з цим повідомляємо, що згідно з пунктом дев'ятим статті 1 Закону незначна державна допомога – державна допомога *одному суб'єкту господарювання*, сукупний розмір якої незалежно від її форми та джерел не перевищує за будь-який *трирічний період* суму, еквівалентну *200 тисячам євро*, визначену за офіційним валютним курсом, встановленим Національним банком України, що діяв на останній день фінансового року.
- (120) Частиною третьою статті 9 Закону передбачено, що ***не подаються повідомлення щодо***, зокрема, ***незначної державної допомоги***, якщо вона не стосується безпосередньо підтримки експортних операцій або переважного використання продукції вітчизняного виробництва порівняно з імпортованою продукцією.
- (121) Однак інформацію щодо незначної державної допомоги подає Комітету надавач такої допомоги в рамках проведення Уповноваженим органом *моніторингу державної допомоги* з дотриманням вимог Порядку, форм та вимог щодо подання Комітету інформації про чинну державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Комітету від 28.12.2015 № 43-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 26.01.2016 за № 140/28270.
- (122) Отже, у разі визначення надавачем, що державна допомога у формі пільги зі сплати земельного податку буде надаватися в розмірі, який не перевищує розміру незначної державної допомоги, у Проекті рішення повинно бути зазначено про це.
- (123) Експертами проекту технічної допомоги Європейського Союзу «Підтримка Антимонопольного комітету України у впровадженні правил державної допомоги» підтримано зазначену позицію листом від 04.02.2018 № SESAR2019/02-04.
- (124) На подання з попередніми висновками у справі від 04.02.2019 № 500-26.15/18-18-ДД/52-ДД (далі – Подання) Департамент Сумської МР листом від 12.01.2019 № 06.01-18/1057 повідомив:
1. Щодо визначення допустимою державною допомогою надання пільг суб'єктам господарювання, визначеним статтею 282 Податкового кодексу України (пункт 83 Подання), вважаємо відповідне рішення таким, що порушує вимоги податкового законодавства України, з огляду на наступне.
- Статтею 4 Податкового кодексу України визначено, що податкове законодавство України ґрунтується на принципах, у тому числі презумпції правомірності рішень платника податку в разі, якщо норма закону чи іншого нормативно-правового акта, виданого на підставі закону, або якщо норми різних законів чи різних нормативно-правових актів припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків

платників податків або контролюючих органів, унаслідок чого є можливість прийняти рішення на користь як платника податків, так і контролюючого органу.

У той же час пункт 5.2 статті 5 Податкового кодексу України передбачає, що у разі якщо поняття, терміни, правила та положення інших актів суперечать поняттям, термінам, правилам та положенням цього Кодексу, для врегулювання відносин оподаткування застосовуються поняття, терміни, правила та положення цього Кодексу.

Зауважуємо, що норми Податкового кодексу України мають вищу юридичну силу (ніж рішення органу місцевого самоврядування, в якому ці норми лише відображено) і не потребують оцінки Антимонопольного комітету України, який, до речі, не має повноважень щодо їх тлумачення.

Отже, вимоги Антимонопольного комітету України до Сумської міської ради щодо внесення змін у рішення «Про встановлення плати за землю» та обмеження в наданні граничних розмірів податкових пільг суб'єктам господарювання, визначених статтею 282 Податкового кодексу України як такі, що мають необмежений розмір пільги, призводить до виникнення нормотворчої колізії та змушує орган місцевого самоврядування вчиняти дії, які обмежують права суб'єктів господарювання та порушують вимоги Податкового кодексу України (п. 11.4 ст. 11).

2. Враховуючи те, що з початку першого направлення Сумською міською радою Повідомлення про нову державну допомогу (лист від 07.05.2018 № 06.01-16/1568) Антимонопольним комітетом України було надано значну кількість роз'яснень щодо суб'єктів господарювання, до яких не застосовуються вимоги Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», або застосовуються за умови виконання окремих вимог, просимо в рішенні зазначити відповідні вимоги як такі, що безпосередньо стосуються суб'єктів господарювання, зазначених у пунктах 3, 4 додатка 2 до рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю».

3. Оскільки нормативно-правовими актами України не визначено повноважень органів місцевого самоврядування з контролю за отриманням та використанням державної допомоги, просимо в рішенні надати вичерпні рекомендації щодо здійснення відповідних повноважень.

4. Стосовно пунктів 84 та 85 Подання, в яких зазначено, що підтримка у вигляді пільг зі сплати земельного податку, яка передбачена проектом рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю», спрямована на фінансування окремих категорій суб'єктів господарювання, тобто є вибірковою, Департамент Сумської МР вважає, що пільги встановлені для певних груп платників податків за видами їх діяльності та суспільного значення здійснюваних ними витрат відповідно до пункту 30.2 статті 30 Податкового кодексу України та не мають ознак вибіркової, індивідуального характеру та надання переваг окремим суб'єктам господарювання. Вказані групи платників податків здійснюють свою діяльність у межах одного ринку товарів, робіт, послуг і це не призводить до спотворення економічної конкуренції.

5. Щодо висновків, зазначених у пунктах 86 і 87 Подання про те, що суб'єкти господарювання, перелічені в пунктах 4.1.4 – 4.1.8 Подання, «отримують переваги в результаті отримання повідомленої фінансової підтримки, які відповідно покращують конкурентну позицію цих суб'єктів господарювання порівняно з іншими суб'єктами господарювання, які здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність і які не отримують такої фінансової допомоги», зазначаємо, що: пільги встановлені для невизначеного кола суб'єктів господарювання. Фізичні та юридичні особи, «які здійснюють або могли б здійснювати аналогічну господарську діяльність» також мають право скористатися відповідними пільгами із земельного податку. Орган місцевого самоврядування не володіє інформацією, хто саме з усіх суб'єктів господарювання, які є власниками (постійними користувачами) земельних ділянок в місті Суми, скористається правом на будь-яку із визначених пільг із земельного

податку. Враховуючи це, ніяких переваг чи вибірковості між суб'єктами господарювання немає.

6. Податковим законодавством не передбачено можливості надання пільг зі сплати орендної плати за земельні ділянки, у зв'язку із чим «Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва» до користувачів земельних ділянок, які мають земельні ділянки на праві постійного користування, не можуть бути застосовані з огляду на наступне.

Відповідно до вимог статті 92 Земельного кодексу України право постійного користування земельною ділянкою набувають:

а) підприємства, установи та організації, що належать до державної та комунальної власності;

б) громадські організації осіб з інвалідністю України, їх підприємства (об'єднання), установи та організації;

в) релігійні організації України, статuti (положення) яких зареєстровано у встановленому законом порядку, виключно для будівництва й обслуговування культових та інших будівель, необхідних для забезпечення їх діяльності;

г) публічне акціонерне товариство залізничного транспорту загального користування, утворене відповідно до Закону України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування»;

г) заклади освіти незалежно від форми власності;

д) співвласники багатоквартирного будинку для обслуговування такого будинку та забезпечення задоволення житлових, соціальних і побутових потреб власників (співвласників) та наймачів (орендарів) квартир та нежитлових приміщень, розташованих у багатоквартирному будинку.

Частиною п'ятою статті 123 Земельного кодексу України визначено, що земельні ділянки державної та комунальної власності, на яких розташовані будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна, що перебувають у державній чи комунальній власності, передаються особам, зазначеним у пункті «а» частини другої статті 92 цього Кодексу, лише на праві постійного користування.

Враховуючи вищезазначене, законодавством України визначено можливість надання пільг окремому колу осіб, що не може кваліфікуватись Антимонопольним комітетом України як вибірковість.

7. Рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» передбачає пільгу зі сплати одного виду податку, тоді як «Критерії оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва» можуть застосовуватися виключно до сукупного розміру державної допомоги за всіма чинними програмами державної допомоги та індивідуальної державної допомоги.

(125) Комітет надає такі спростування:

1. Закон було розроблено і прийнято на підставі вимог Угоди про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, яка була ратифікована Верховною Радою України 16.09.2014.

Відповідно до пункту 3.1 статті 3 Кодексу податкове законодавство України складається з Конституції України; цього Кодексу; Митного кодексу України та інших законів з питань митної справи у частині регулювання правовідносин, що виникають у зв'язку з оподаткуванням митом операцій з переміщення товарів через митний кордон України (далі – законами з питань митної справи); чинних міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України і якими регулюються питання оподаткування; нормативно-правових

актів, прийнятих на підставі та на виконання цього Кодексу та законів з питань митної справи; рішень Верховної Ради Автономної Республіки Крим, органів місцевого самоврядування з питань місцевих податків та зборів, прийнятих за правилами, встановленими цим Кодексом.

У підпункті 3.2 Кодексу зазначено, що якщо міжнародним договором, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Кодексом, застосовуються правила міжнародного договору.

2. Враховано в рішенні.

3. Відповідно до пункту 5 статті 16 Закону отримувачі державної допомоги зобов'язані надавати відповідним надавачам такої допомоги повну та достовірну інформацію про чинну державну допомогу.

Отже, зазначене положення Закону надає повноваження, у тому числі органу місцевого самоврядування як надавачу, щодо контролю наданої державної допомоги.

4. Спростовується матеріалами справи.

5. Спростовується матеріалами справи.

6. Спростовується матеріалами справи.

7. Враховано в рішенні.

Враховуючи викладене, керуючись статтею 7 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтею 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», пунктом 1 розділу IX Порядку розгляду справ про державну допомогу суб'єктам господарювання, затвердженого розпорядженням Антимонопольного комітету України від 12 квітня 2016 року № 8-рп, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06 травня 2016 року за № 686/28816, Антимонопольний комітет України

ПОСТАНОВИВ:

1. Визнати, що підтримка, яку надає Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради:

- фізичним особам, передбаченим статтею 281 Податкового кодексу України;

- дипломатичним представництвом відповідно до статті 283 Кодексу;

- органам державної влади та органам місцевого самоврядування, органам прокуратури й судовим органам, військовим формуванням, утвореним відповідно до законів України, Збройним силам України та Державній прикордонній службі України, що повністю утримуються коштом державного або місцевого бюджетів;

- суб'єктам малого та середнього підприємництва, основним видом діяльності яких є виробництво м'яса та м'ясних продуктів; перероблення та консервування риби, ракоподібних і молюсків; виробництво олії та тваринних жирів; виробництво молочних продуктів; виробництво продуктів борошно-круп'яної промисловості, крохмалів та крохмальних продуктів; виробництво хліба, хлібобулочних і борошняних виробів; виробництво цукру; виробництво какао, шоколаду та цукрових кондитерських виробів, якщо таке виробництво здійснюється сільськогосподарськими товаровиробниками;

- дошкільних, загальноосвітніх навчальних закладів та закладів освіти, за умов, викладених у цьому рішенні;

- суб'єктів природної монополії, за умов, викладених у цьому рішенні,

на підставі проекту рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» у формі пільги зі сплати земельного податку, **не є державною допомогою** відповідно до Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

2. Визнати, що підтримка, яку надає Департамент забезпечення ресурсних платежів Сумської міської ради суб'єктам господарювання, зазначеним у пункті 105 цього рішення, на підставі проекту рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» у формі пільги зі сплати земельного податку, є допустимою державною допомогою, за умови внесення надавачем державної допомоги таких змін до умов її надання, тобто проект рішення Сумської міської ради «Про встановлення плати за землю» повинен містити:

1) перелік витрат, на які буде спрямовуватися державна допомога, відповідно до підпунктів 2 і 3 пункту 3 Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57 (крім суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту, культури, збереження спадщини та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури);

2) розмір державної допомоги на витрати, зазначені в підпункті 1 резолютивної частини цього пункту рішення, не повинен перевищувати:

- для суб'єктів великого підприємництва – 50 відсотків витрат відповідно до підпункту 2 пункту 3 Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57;

- для суб'єктів середнього підприємництва — до 60 відсотків таких витрат;

- для суб'єктів малого підприємництва — до 70 відсотків таких витрат.

3) перелік витрат, на які буде спрямовуватися державна допомога, відповідно до підпунктів 1.1.2 і 1.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері спорту та багатофункціональної рекреаційної інфраструктури), 2.1.1 і 2.2.1 (для суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність у сфері культури, збереження спадщини) пункту 67 цього рішення;

4) розмір державної допомоги на витрати, зазначені в підпункті 3 цього пункту резолютивної частини рішення:

- на операційну діяльність не повинен перевищувати розміру операційних збитків суб'єкта господарювання за попередній звітний період (рік, квартал, півріччя, 9 місяців);

- на інвестиційну діяльність дорівнює різниці між вартістю інвестиційного проекту та операційного прибутку за попередній звітний рік;

- отримувач повинен відшкодувати отриману державну допомогу на операційну та/або інвестиційну діяльність надавачу в разі отримання операційного прибутку за попередній звітний період з урахуванням вимог чинного законодавства;

5) пільга зі сплати земельного податку не може надаватися суб'єктам господарювання, яких визнано банкрутами, стосовно яких порушено справу про банкрутство, які перебувають на стадії ліквідації, мають прострочену більш як шість місяців заборгованість перед державним (місцевим) бюджетом, Пенсійним фондом України та фондами загальнообов'язкового державного соціального страхування, що підтверджується відповідними органами державної влади, визнають свою неспроможність своєчасно виконати зобов'язання перед кредиторами через незадовільний стан фінансово-господарської діяльності;

6) умови щодо визначення сукупного розміру державної допомоги на покриття відповідних витрат, якщо суб'єкт господарювання є отримувачем державної допомоги за різними програмами державної допомоги та/або індивідуальної державної допомоги з урахуванням пункту 7 Критеріїв оцінки допустимості державної допомоги суб'єктам господарювання для забезпечення розвитку регіонів та підтримки середнього та малого підприємництва, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 07.02.2018 № 57.

3. Надавач підтримки зобов'язаний унести зміни, зазначені в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, у строк, передбачений частиною третьою розділу 9 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання».

Згідно зі статтею 13 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання», якщо за результатами проведеної перевірки встановлено, що неналежне використання державної допомоги призвело до надання незаконної державної допомоги, Уповноважений орган здійснює розгляд справи про державну допомогу відповідно до статей 11, 12 і 14 цього Закону.

Відповідно до частини десятої статті 11 Закону України «Про державну допомогу суб'єктам господарювання» Антимонопольний комітет України може відкликати прийняте ним рішення, якщо воно прийнято на підставі недостовірної інформації, що призвело до прийняття необґрунтованого рішення, та прийняти нове рішення у порядку, встановленому цією статтею.

В. о. Голови Комітету

М. НИЖНИК